

אורית משעל

מנהלת יחידת חינוך לקיימות,
היחידה האזורית לאיכות הסביבה
בשרון; פורום רכזי חינוך ארצי
ביחידות הסביבתיות, איגודי הערים
והרשויות המקומיות בישראל

תלמידים הפעילים בפרלמנט הירוק במועצה האזורית דרום השרון | צילום: ספירית רוטמן

[תוכן זה הוא חלק מרב-שית. לחצו כאן לדיון המלא](#)

בעיה עולמית – סדר יום מקומי: קידום חינוך בתחום שינוי האקלים במסגרת הרשויות המקומיות

15 בספטמבר, 2022

גיליון קיץ 2022 / כרך 13(2)

בתחילת העשור הנוכחי, בערב השנה החדשה 2020, ישבתי עם ילדי המתבגרים. שוחחנו על העשור החדש שמתחיל, ומהינה מה הוא צופן בחובו עבורנו. הבן שלי, אביב, שבדיוק למד בבית הספר את נושא משבר האקלים בזכות מורה פורצת דרך שהנשא העסיק אותה, אמר: זה העשור האחרון שיש לנו עד לנקודת האל-חזור של שינוי האקלים.

זו סיטואציה לא קלה להורה. אבל אני לא רק אמא, אני גם מנהלת את תחום החינוך לקיימות בשש רשויות מקומיות. אמרתי לו: אני מבטיחה לך שאעשה כל שביכולתי כדי לקדם את המוכנות של הרשויות המקומיות בהיערכות למשבר האקלים. בעיניי זה

התפקיד של הרשויות המקומיות.

הרשויות המקומיות בישראל חייבות להיערך כבר מעכשיו, כאשר התסריטים החזויים מתחילים להתממש לנגד עינינו. הן יכולות לצמצם את ההשפעות הסביבתיות השליליות של מוסדות חינוך, מוסדות ציבור ותשתיות ציבוריות, וכן לקדם את העיסוק בנושא במערכת החינוך ברשות ולתת לו עדיפות.

לפני כשנתיים הקמנו את **פורום היערכות החינוך במשרד האקלים**, שמטרתו לשמור על איכות חיי התושבים הבוגרים וילדיהם לנוכח משבר אקלים. הפורום כולל נציגים מקצועיים משש הרשויות שאנו מלווים ביחידה האזורית לאיכות הסביבה בשרון (כפר סבא, רעננה, הוד השרון, כוכב יאיר-צור יגאל, וכן המועצות האזוריות חוף השרון ודרום השרון).

מכיוון שהנושא רב-תחומי, נבנו מספר צוותי עבודה, והם עוסקים בקירור העיר והמרחב הציבורי, באנרגיה מקיימת, בניהול נגר ושטחים פתוחים, בהיערכות לחירום, בחוסן קהילתי, בהסברה וכמובן בחינוך.

בהערת אגב אציין, שאף על פי שההחלטה להשתמש במונח 'שינוי האקלים' במערכת החינוך נבונה בעיניי, כאשר עובדים עם רשות מקומית, למונח 'משבר האקלים' ישנה השפעה חזקה יותר על מקבלי ההחלטות ואנשי המקצוע. ככל הנראה, מצבי חירום מניעים את אנשי הרשויות המקומיות לפעול.

לקת פרחי בר בבית דקל ספר ברעננה, כחלק מפרויקט עירוני להעשרת מגוון המינים / צילום: ענת חן
פורום היערכות החינוך בשרון למשבר האקלים מורכב ממנהלות מחלקות חינוך ברשויות המקומיות ומרכזות חינוך לקיימות, שמלוות את התהליכים במוסדות החינוך. הצוות הציב לעצמו שתי מטרות עיקריות:

המטרה הראשונה היא הרחבת העיסוק בקרב המנהלים, המורים, הגננות והתלמידים בתחום משבר האקלים. לצורך כך אנו נעזרים במכללת סמינר הקיבוצים, שמבצעת עבורנו סקר אקדמי הבוחן את התפיסות והמהלכים המתבצעים כיום בבתי הספר. מעבר ללמידה על הנושא ולעידוד אקטיביזם של תלמידים, חשוב לנו לשלב שהות ולמידה בחוץ, שלתפיסתנו תורמות מאוד לחיזוק תחושת המסוגלות של הילדים ולקידום אורח חיים מקיים.

המטרה השנייה היא בחינת תשתיות מוסדות החינוך ועריכת סקר בנושא ההיבטים השונים של ההיערכות לשינוי האקלים ושל הפחתת פליטות גזי החממה בבתי הספר, שיובילו למתן הצעות ייעול וליהוי אתגרים שיש לתת עליהם את הדעת. בכל הנוגע לתשתיות בתי הספר, ניתן להיעזר במיפוי שערכנו.

הודות לתוכנית החדשה של המשרד להגנת הסביבה ומשרד החינוך לקידום החינוך בתחום שינוי האקלים אנו יכולים כיום

להכניס את הנושא לבתי הספר בדלת הקדמית ולא בדלת האחורית. נוסף על כך, המשרד להגנת הסביבה מעניק תקציבים לתוכניות חינוכיות דרך קולות קוראים, ומשרד החינוך מתחיל להטמיע את הנושא באופן משמעותי בתוכניות הלימוד. אנו מקווים שבשנים הקרובות הנושא יצבור תאוצה במערכת החינוך ויזכה בתקציבים. בעזרת התקציב יתאפשר מתן תגמול למורים שמובילים את נושאי הקיימות בבתי הספר וייתן תמריץ למוסדות החינוך לעסוק בנושא ולהיות מחויבים לו, דבר שיביא כמובן להרחבת החשיפה של תלמידים לתחום ואף לפעילות בו.

לסיכום, הרשויות המקומיות הן בעלות השפעה רבה על תשתיות בתי הספר, על היבטים הנוגעים להכשרת מנהלים ומורים, ועל קביעת סדר יום מקומי. בכל הארץ פועלים יחידות סביבתיות ואיגודי ערים לאיכות הסביבה, ויש בהם רכזי חינוך סביבתי, שיכולים לסייע בקידום העיסוק בשינוי האקלים במוסדות החינוך, ובעיקר בקידום האסטרטגיה של אגפי החינוך בכל רשות מקומית, כדי להעלות את הנושא לסדר היום של מוסדות החינוך.

הג הירוק ביחידה האזורית לאיכות הסביבה בשרון הוא מודל להתנהלות מקיימת של משרדי עירייה / באדיבות היחידה האזורית לאיכות הסביבה בשרון